WPISZ SWÓJ KOD

zDolny Ślązak

Dolnośląski Konkurs Geograficzny

DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
W ROKU SZKOLNYM 2021/2022

III ETAP – WOJEWÓDZKI

Finał

18.03.2022 r. / godz. **12^{00}** / Czas trwania **120** minut

1. Pisz wyraźnie, czarnym lub niebieskim długopisem.
2. Nie używaj korektora. W razie pomyłki skreśl odpowiedź i napisz jeszcze raz.
3. Wszystkie zadania rozwiązuj w wyznaczonych miejscach arkusza, zgodnie z instrukcjami sformułowanymi w treści zadania. Zdjęcia i mapki potrzebne do rozwiązania zadań znajdują się na wkładkach do arkusza.
4. Zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Przy każdym zadaniu podano możliwą do uzyskania liczbę punktów. Maksymalna łączna liczba punktów za wszystkie zadania z arkusza wynosi 60.

Powodzenia!

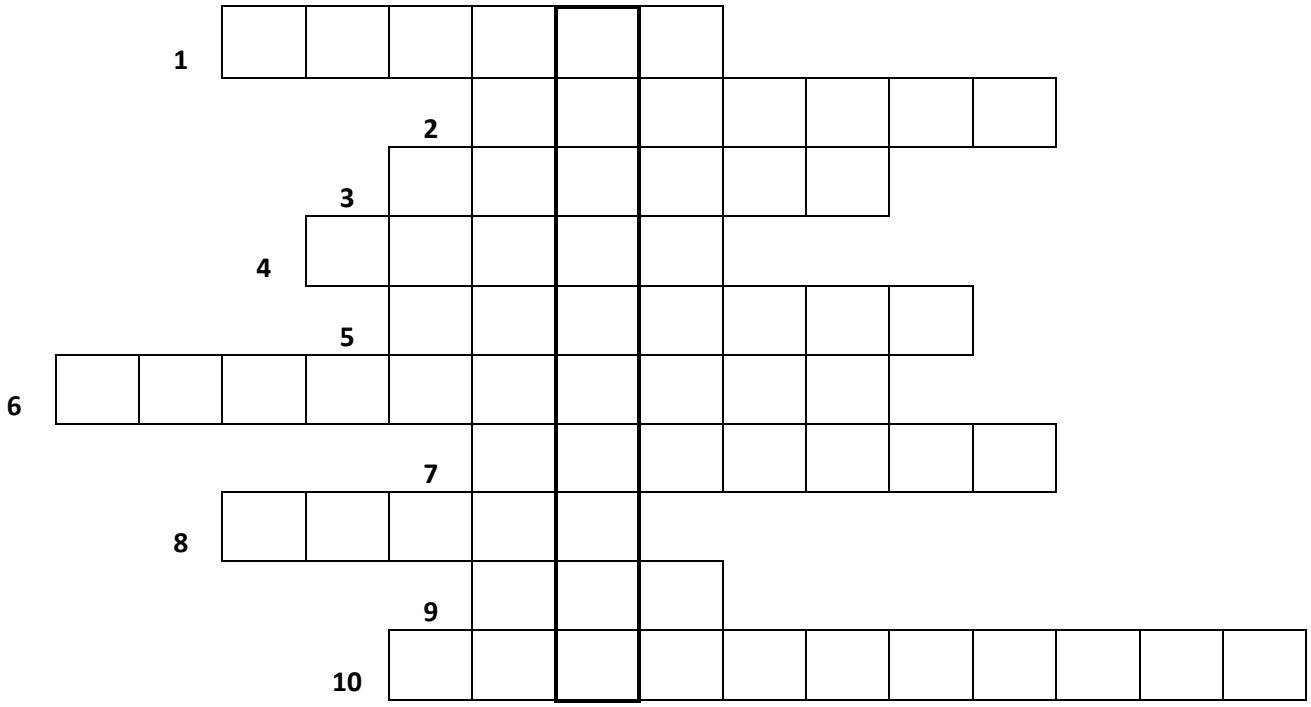
Suma punktów:

Wypełnia WKK:

Zadanie:	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	
Liczba punktów możliwych do uzyskania:	13	3	9	5	4	5	6	6	3	6	
Punkty uzyskane:											

WPISZ SWÓJ KOD

1. Rozwiąż krzyżówkę związaną z kontynentem azjatyckim. Uzasadnij twierdzenie, które jest rozwiązaniem logogryfu, podając trzy <u>konkretne</u> przykłady na poparcie tej tezy. (0-13)

Hasła do krzyżówki:

1. Nazwa zatoki na Bliskim Wschodzie, w rejonie której wydobywa się ropę naftową i gaz ziemny.
2. Wiatry okresowo zmienne wiejące w Azji Południowej i Południowo-Wschodniej.
3. Wielka azjatycka rzeka, uważana przez wyznawców hinduizmu za jedną z 7 świętych rzek tej religii.
4. Grupy społeczne w Indiach – nieoficjalne, ale nadal popularne na niektórych terenach wiejskich.
5. Około 36 % światowych zbiorów tej używki pochodzi z Chin.
6. Wyznawca islamu.
7. Fale oceaniczne wywołane najczęściej podwodnym trzęsieniem ziemi.
8. Wyżyna leżąca w centralnej Azji, wznosząca się na wysokość 4 000 – 5 000 m n.p.m.
9. Na przykład Mariański lub Filipiński.
10. Chów i hodowla organizmów wodnych.

Azja to kontynent (wpisz hasło, które jest rozwiązaniem krzyżówki) ……..
Uzasadnienie:

1/ ……

……

2/ ……

……

3/ ……

……

2. Wybierz sześć zdjęć, które na pewno <u>nie zostały wykonane</u> w Arktyce. (0-3)

Z obszaru Arktyki <u>nie pochodzą</u> zdjęcia o numerach: ……, ……, ……, ……, …… oraz …… .

3. Uzupełnij luki w tekście dotyczącym kontynentu afrykańskiego. (0-9)

Afryka to drugi co do wielkości kontynent świata, o powierzchni 30,3 mln km^2. Leży po obu stronach równika, w większości na półkuli wschodniej. Afrykę od Europy oddziela Cieśnina ……., a od Azji - ……., przekopany w latach 1859 – 1869. W ukształtowaniu powierzchni przeważają wyżyny, stanowiące około 70 % terytorium. Góry i niziny zajmują znacznie mniejszy odsetek obszaru Afryki. Na północy tego lądu ciągną się młode góry …… (*wpisz nazwę łańcucha górskiego*), a na południu stare góry: Smocze i Przylądkowe. Położenie Afryki powoduje, że 80% jej powierzchni znajduje się w zasięgu międzyzwrotnikowej cyrkulacji powietrza. W jej wyniku w rejonach równikowych powstaje …… baryczny, a prawie codziennie występują intensywne deszcze …….. (*wpisz nazwę tych opadów*). Z kolei stałe układy ……. ciśnienia tworzą się nad Zwrotnikiem Raka i Zwrotnikiem ……., skąd ku równikowi wieją wiatry zwane ……. Efektem tej cyrkulacji oraz położenia Afryki w niskich szerokościach geograficznych jest rozciągająca się wzdłuż Zwrotnika Raka największa gorąca pustynia na świecie - ……. . Na południu kontynentu w klimacie zwrotnikowym znajduje się Pustynia ……., która swoje powstanie zawdzięcza także występowaniu wzdłuż wybrzeża ……. (*określ termikę prądu*) Prądu Benguelskiego.

Mimo trudnych warunków naturalnych w wielu państwach Afryki mamy do czynienia ze zjawiskiem ……., czyli wysokim i szybkim przyrostem naturalnym. Największa gęstość zaludnienia w Afryce występuje tam, gdzie są dogodne warunki przyrodnicze, czyli m.in. w Dolinie i Delcie ……., nad Jeziorem Wiktorii i nad Zatoką Gwinejską. Ludzie chętnie osiedlają się także w rejonach, w których występują surowce mineralne, na przykład na południu kontynentu i nad Morzem Śródziemnym. Ze względu na występowanie zasobów mineralnych w wielu państwach Afryki dobrze rozwinięty jest przemysł ……. (inaczej górnictwo), zwłaszcza rud metali i surowców energetycznych, natomiast przemysł przetwórczy w większości państw afrykańskich jest przestarzały i mało wydajny. Istotny wpływ na rozwój gospodarczy niektórych państw tego kontynentu wywarły w ostatnich latach duże inwestycje pochodzące z ……., kraju, który jest obecnie najważniejszym partnerem handlowym Afryki. Nadal jednak najważniejszym działem gospodarki Afryki pozostaje ……. - w wielu państwach w tym sektorze zatrudnionych jest ponad 70% pracujących. Liczni eksperci twierdzą, że ten dział gospodarki ma duży potencjał, ale główną barierę jego rozwoju stanowią czynniki pozaprzyrodnicze, wśród których wymienia się między innymi niski poziom mechanizacji, niewielkie zużycie nawozów sztucznych oraz stosowanie ……. metod upraw. Wyspecjalizowaną produkcję roślinną przeznaczoną na sprzedaż możemy w Afryce obserwować na wielkich ……., na których w systemie monokulturowym uprawiane są na przykład bananowce, kakaowce, kawowce i palma oleista.

4. Dopasuj do wymienionych obszarów (regionów) charakterystyczne dla nich problemy ekologiczne: deforestacja, pustynnienie, pożary, topnienie lodowców, zanikanie jeziora, a następnie sformułuj po jednej przyczynie tych zjawisk (procesów). (0-5)
(uwaga: do każdego obszaru dopisz inny i tylko jeden problem)

A. Grenlandia - ……..; - przyczyna: ……

……

B. Jezioro Aralskie - ……..; - przyczyna: ……

……

C. Kalifornia - ……..; - przyczyna: ……

……

D. Nizina Amazonki - ……..; - przyczyna: ……

……

E. Sahel - ……..; - przyczyna: ……

……

5. Oceń prawdziwość podanych informacji na podstawie krótkiego tekstu wstępnego oraz swojej wiedzy, wpisując dla każdego zdania odpowiednio: TAK lub NIE. (0-4)

15 stycznia 2022 roku w pobliżu Wysp Tonga na Oceanie Spokojnym wybuchł częściowo podwodny wulkan Hunga Tonga. Pyły, popioły i gazy wulkaniczne zostały „wyrzucone" z krateru na wysokość do 20 km. Była to jedna z najsilniejszych eksplozji wulkanicznych od początku XXI wieku, którą, choć w różnym stopniu, mogli odczuć mieszkańcy prawie całej Ziemi.

A. Jedną z przyczyn wybuchu wulkanu Hunga Tonga jest położenie na styku dwóch płyt tektonicznych: pacyficznej i australijskiej.

B. Wzdłuż wschodnich wybrzeży wysp ciągnie się Rów Tonga - najgłębszy na Ziemi rów oceaniczny.

C. Królestwo Tonga, na którego obszarze doszło do tej erupcji, należy do regionu zwanego Makronezją.

D. Po wybuchu wulkanu wiele stacji meteorologicznych odnotowało skokowy wzrost ciśnienia atmosferycznego - po kilkunastu godzinach fala uderzeniowa dotarła m.in. na Kasprowy Wierch.

Odpowiedzi: **A.** ……..; **B.** ……..; **C.** ……..; **D.** ……..;

6. Wyjaśnij możliwie szczegółowo znaczenie każdego z poniższych pojęć geograficznych oraz określ jeden przykładowy obszar (region, miejsce), z którym jest ono powiązane. (0-5)

A. Atol koralowy to ……

……

……

Przykładowy obszar: ……

B. Endemity to ……

……

……

Przykładowy obszar: ……

C. Deszcze zenitalne to ……

……

……

Przykładowy obszar: ……

D. Monokultura rolna to ……

……

……

Przykładowy obszar: ……

E. Zielona rewolucja to ……

……

……

Przykładowy obszar: ……

7. Dokończ informacje dotyczące różnych wydarzeń z ostatnich miesięcy - katastrof naturalnych, konfliktów oraz problemów społeczno-gospodarczych. Przy nazwie wyspy wpisz w nawiasie numer, którym oznaczono ją na mapce oraz uzupełnij lukę w każdym zdaniu. (0-6)

A. Pod koniec grudnia 2021 roku na wyspie **La Palma** (nr ……) ustała trwająca ponad 3 miesiące erupcja wulkanu Cumbre Vieja. Wydobywająca się z krateru lawa zniszczyła ponad 1300 budynków i rozległe połacie pól uprawnych. La Palma wraz z kilkoma innymi wulkanicznymi wyspami, spośród których największymi są Teneryfa i Fuerteventura, tworzy archipelag …… .

B. Na portugalskiej wyspie **Madera** (nr ……) osunięcia skał nie należą do rzadkości. W przeszłości zdarzały się one między innymi na szlakach turystycznych poprowadzonych wzdłuż levad, górskich kanałów irygacyjnych. Tym razem, we wrześniu 2021 roku, skały oberwane z wysokiego pionowego urwiska nadmorskiego spadły na popularną plażę. Taki typ wybrzeża nazywamy …… .

C. Wywożenie piasku, żwiru i muszelek z plaż to problem, z którym boryka się wiele państw. Na położonej na zachód od Półwyspu …… wyspie **Sardynii** (nr ……) takie wykroczenie traktowane jest jako kradzież, za którą grożą turystom wysokie kary, sięgające nawet 3 000 euro.

D. Turystyka należy do dziedzin gospodarki, które najbardziej ucierpiały na skutek trwającej już od dwóch lat pandemii Covid-19. Ogromny spadek liczby przyjezdnych odnotowały popularne wśród turystów wyspy, takie jak na przykład **Majorka** (nr ……..) w archipelagu …… - przed pandemią wpływy z turystki stanowiły tu blisko 90% dochodu.

E. Polska Akademia Nauk rekrutuje kandydatów chętnych do wyjazdu w tym oraz następnym roku na Stację Polarną Hornsund, znajdującą się na wyspie **Spitsbergen** (nr ……). Prowadzone są tam prace naukowe m.in. z zakresu glacjologii - zajmującej się badaniem ……., meteorologii i sejsmologii, ale zatrudnienie znajdzie także informatyk, kucharz i konserwator.

F. …….. zamierza umożliwić stacjonowanie wojsk amerykańskich na należącej do tego kraju wyspie **Bornholm** (nr ……..). Takim planom sprzeciwia się Rosja, powołując się na interpretację dokumentów podpisanych po II wojnie światowej.

8. Uzupełnij (wybierz) informacje dotyczące polskich obiektów z Listy Światowego Dziedzictwa UNESCO. (0-6)

A. W 2021 roku na listę został wpisany kolejny, już 17 obiekt z terenu Polski – pradawne i pierwotne lasy bukowe *Karpat / Podlasia / Sudetów* i innych regionów Europy. Jest to obiekt transgraniczny, co oznacza, że wpis dotyczy obszarów lub obiektów położonych na terytorium więcej niż jednego państwa. Do tej kategorii należą także wcześniej wpisane na listę: …… Park Narodowy na pograniczu polsko-białoruskim, ……. po obu stronach granicy Polski i Niemiec oraz drewniane cerkwie regionu karpackiego - wpis wspólny z (*podaj nazwę państwa*) ……. .

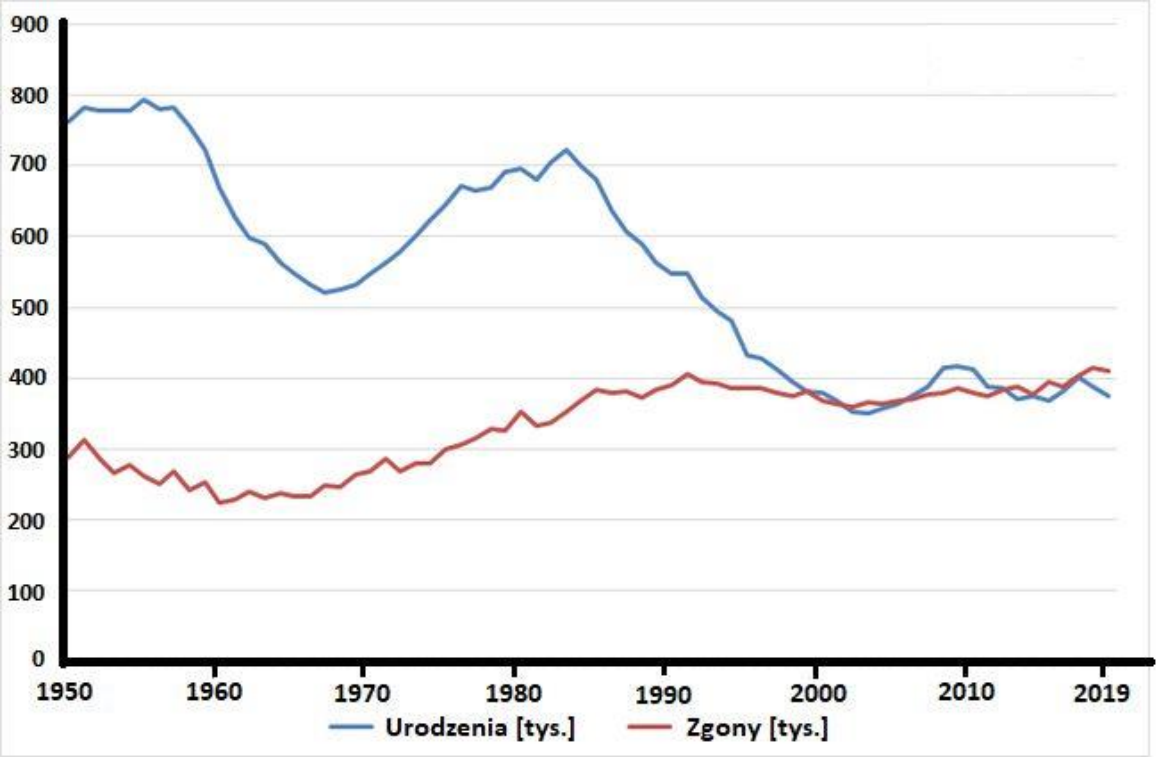
B. Wśród wpisanych na listę UNESCO polskich obiektów zaliczonych do dziedzictwa kulturowego kilka jest związanych z dawnym górnictwem. Są to: Królewskie Kopalnie Soli w …….. i ……., Kopalnia rud ……, srebra i cynku w Tarnowskich Górach oraz położony w województwie świętokrzyskim region prehistorycznego górnictwa *gipsu / krzemienia pasiastego / rud żelaza*.

C. Dwa wpisy pochodzą z terenu naszego województwa. Jako pierwsze w 2001 roku na liście znalazły się tzw. Kościoły …….. w …… i …… . Pięć lat później umieszczono na liście wrocławski zabytek – *Halę Stulecia / Iglicę / Pawilon Czterech Kopuł*.

9. Wykonaj zadania związane z poniższym wykresem przedstawiającym przyrost naturalny w Polsce w latach 1950-2019. (0-3)

A. Zaznacz na wykresie dowolny rok, w którym przyrost naturalny w Polsce był ujemny.
B. Korzystając z danych odczytanych z wykresu, oblicz przyrost naturalny w Polsce w roku 1990.

C. Zaznacz i podpisz na wykresie jeden okres wyżu i jeden okres niżu demograficznego.

[źródło: bankier.pl na podstawie danych GUS]

10. Spośród trzech fotografii wybierz tę, która przedstawia obiekt znajdujący się w Polsce. Podaj nazwę miasta, w którym wykonano to zdjęcie. (0-6)

A. Zdjęcie nr …….. – miasto: ……..; **B.** Zdjęcie nr …….. – miasto: ……..

C. Zdjęcie nr …….. – miasto: ……..; **D.** Zdjęcie nr …….. – miasto: ……..

E. Zdjęcie nr …….. – miasto: ……..; **F.** Zdjęcie nr …….. – miasto: ……..

Załącznik do zad. 2

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

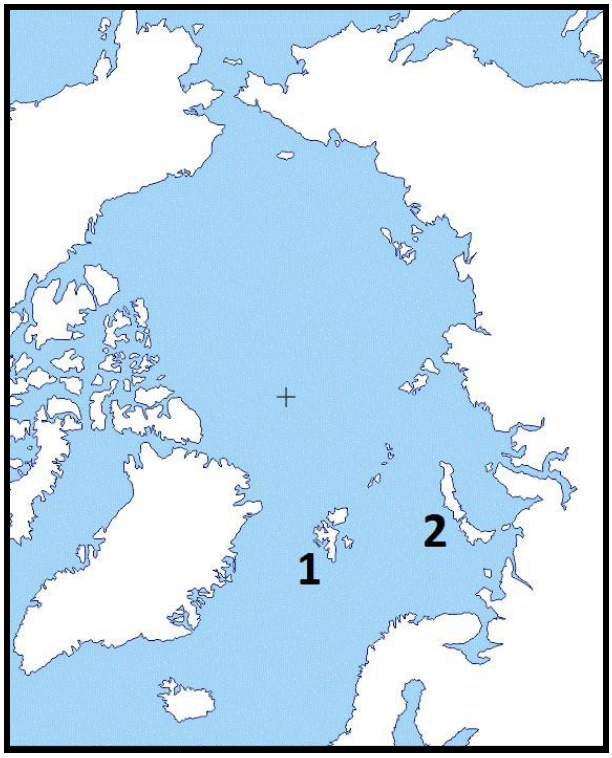
11

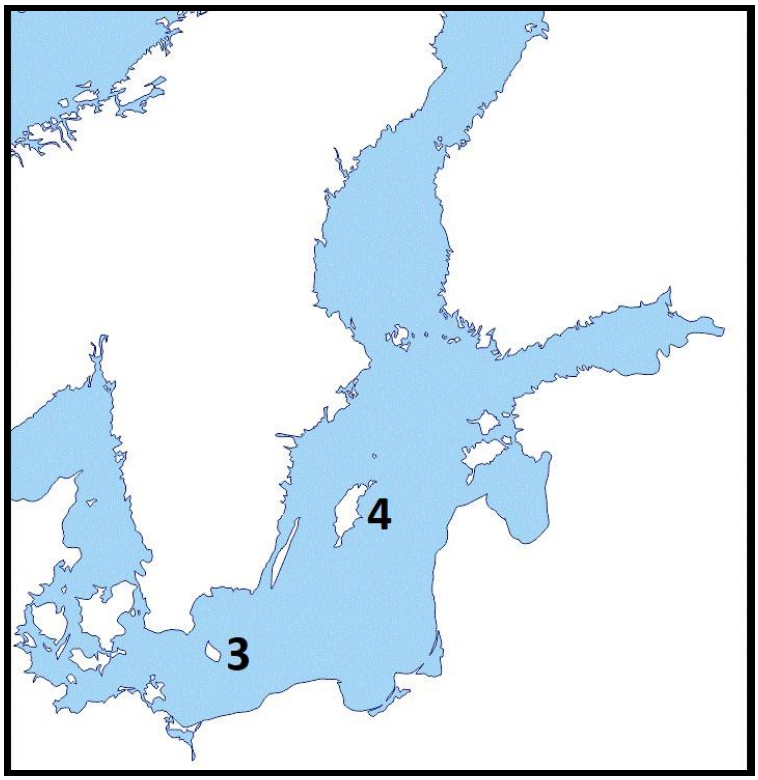

12

[źródło: pixabay.com; pl.wikipedia.org]

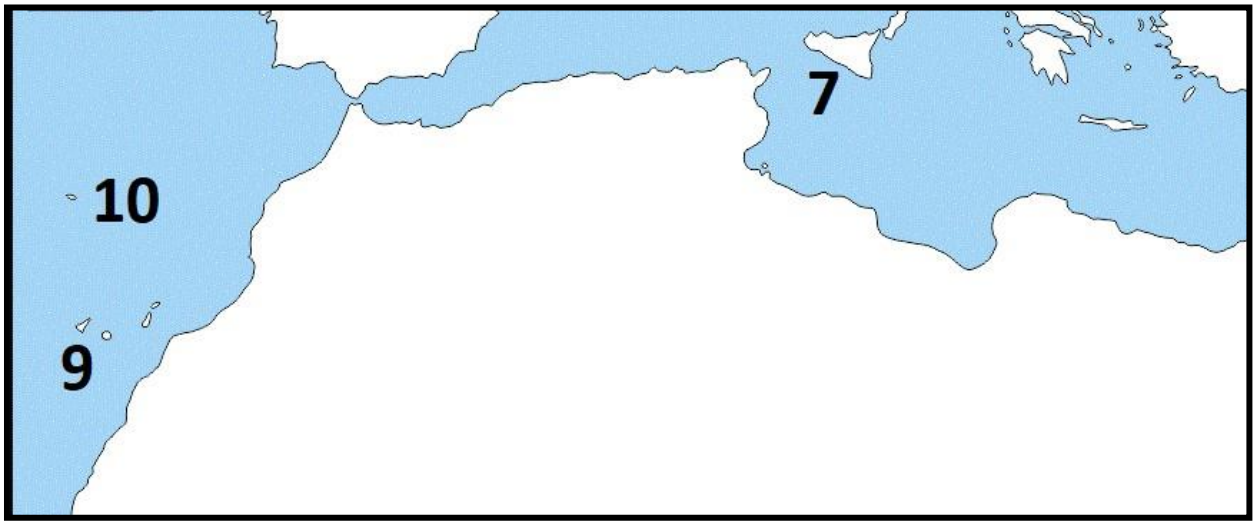
Załącznik do zad. 7

Załącznik do zad. 7

[źródło: d-maps.com]

Załącznik do zad. 10

A – 1

A – 2

A – 3

B – 1

B – 2

B – 3

C – 1

C – 2

C – 3

D – 1

D – 2

D – 3

E – 1

E – 2

E – 3

F – 1

F – 2

F – 3

[źródło: pixabay.com; pl.wikipedia.org]

Brudnopis (zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane)